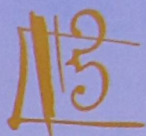

26

ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ

2004

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

ΚΡΑΤΙΚΗ ΟΡΧΗΣΤΡΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΚΡΑΤΙΚΗ ΟΡΧΗΣΤΡΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

■ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΟΡΧΗΣΤΡΑΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΜΥΡΩΝ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

ΕΙΔΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ
ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΣΥΝΑΥΛΙΩΝ (Ε.Τ.Ο.Σ.)

■ Πρόεδρος

Κωνσταντίνος Γιακουμής

■ Αντιπρόεδρος

Κωνσταντίνος Χατζηκωνσταντίνου

■ Μέλη

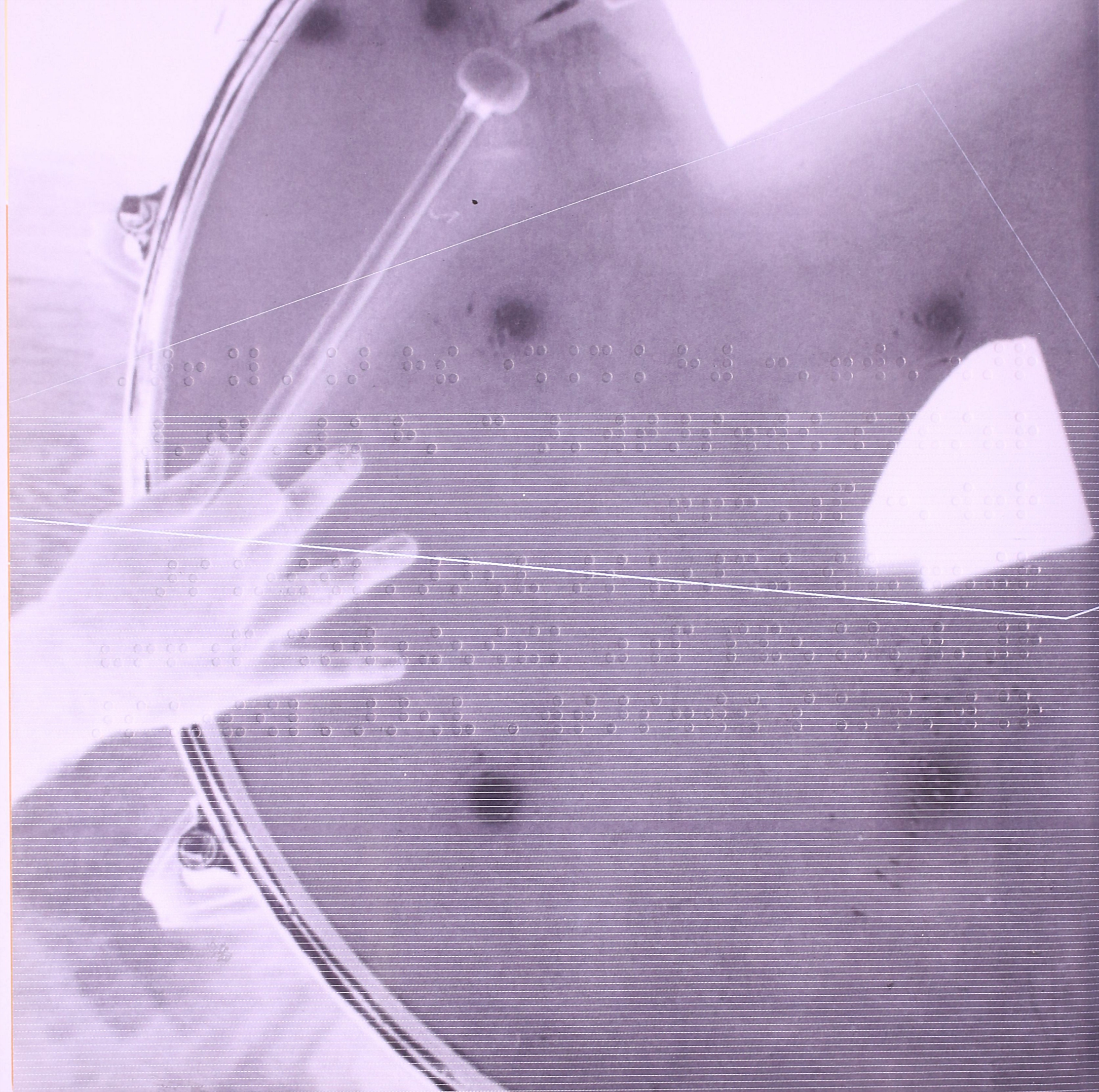
Κωνσταντίνος Ζέρβας

Μαρία Τούρτα

Ιφιγένεια Παραστατίδου

Συντονισμός - Επιμέλεια Ύλης: Φίλιππος Χατζησίμου
Μουσικολογική Επιμέλεια: Evelin Voigtmann
Γραφιστική επεξεργασία: Visual Options
Φωτογραφίες Κ.Ο.Θ.: Visual Options
Διαχωρισμοί: "Χρωμανάλυση"
Εκτύπωση: Κουρτίδης Μυλαράκης

Άλκης Μπαλτάς

διευθυντής ορχήστρας

Π. Κούκος

"Suite in Blue" - Έργο για τα 45 ΧΡΟΝΙΑ της Κ.Ο.Θ.

I. Larghetto - Allegro risoluto, II. Adagio cantabile,
III. Tempo di Tango, IV. Allegro molto, V. Andantino,
VI. Andante con espressione, VII. Presto

38'

διάλειμμα

Ν. Σκαθκώτας

"Η Θάλασσα", Λαϊκό μπαλέτο

I. Εισαγωγή, II. Το παιδί της θάλασσας, III. Ο Χορός των Κυμάτων,
IV. Η Τράττα, V. Τα μικρά ψαράκια, VI. Τα Δελφίνια, VII. Νυκτερινό,
VIII. Η προετοιμασία της Γοργόνας, IX. Ο Χορός της Γοργόνας,
X. Απ' το παραμύθι του Μ.Αλεξάνδρου, XI. Ύμνος στη θάλασσα

44'

Η Κρατική Ορχήστρα Θεσσαλονίκης - Κ.Ο.Θ. ιδρύθηκε το 1959 από το Σόλωνα Μιχαηλίδη, με τον τίτλο «Συμφωνική Ορχήστρα Βορείου Ελλάδος».

Αρχικά αποτέλεσε τμήμα του Κρατικού Ωδείου Θεσσαλονίκης, αριθμώντας πενήντα μόλις μέλη. Το 1969, χάρη στις προσπάθειες του ιδρυτή της, κρατικοποιήθηκε και πήρε τη σημερινή της ονομασία.

Πολλοί και σημαντικοί Έλληνες καλλιτέχνες ανέλαβαν τη διευθυντική «σκυτάλη» της: πρώτος ο Σόλων Μιχαηλίδης και στη συνέχεια ο Γεώργιος Θυμής, ο Άλκης Μπαλτάς, ο Κάρολος Τρικολίδης (αναπληρωτής), ο Κοσμάς Γαλιλαίας, ο Κωνσταντίνος Πατσαλίδης (αναπληρωτής), ο Λεωνίδας Καβάκος και ο Μίκης Μιχαηλίδης (αναπληρωτής). Σήμερα, η Κρατική Ορχήστρα Θεσσαλονίκης αριθμεί εκατό περίπου μουσικούς και διευθυντής της είναι ο Μύρων Μιχαηλίδης.

Από την αρχή της καλλιτεχνικής της διαδρομής η Κ.Ο.Θ. συμπεριέλαβε στο πρόγραμμά της ένα πλούσιο ρεπερτόριο, από το μπαρόκ μέχρι τις πρωτοποριακές συνθέσεις του 20ου αιώνα, με στόχο πάντα την ανάδειξη του μουσικού πολιτισμού συνολικά και πέρα από τα όρια του κλασικού. Πρωταρχικός στόχος της είναι η προβολή της ελληνικής μουσικής παρακαταθήκης και η προώθηση νέων ταλέντων.

Επί σειρά ετών διοργανώνει διαγωνισμούς νέων καλλιτεχνών παρουσιάζοντας τους επιτυχόντες στις συναυλίες της και προσφέροντάς τους το πρώτο βήμα στο ξεκίνημα της σταδιοδρομίας τους.

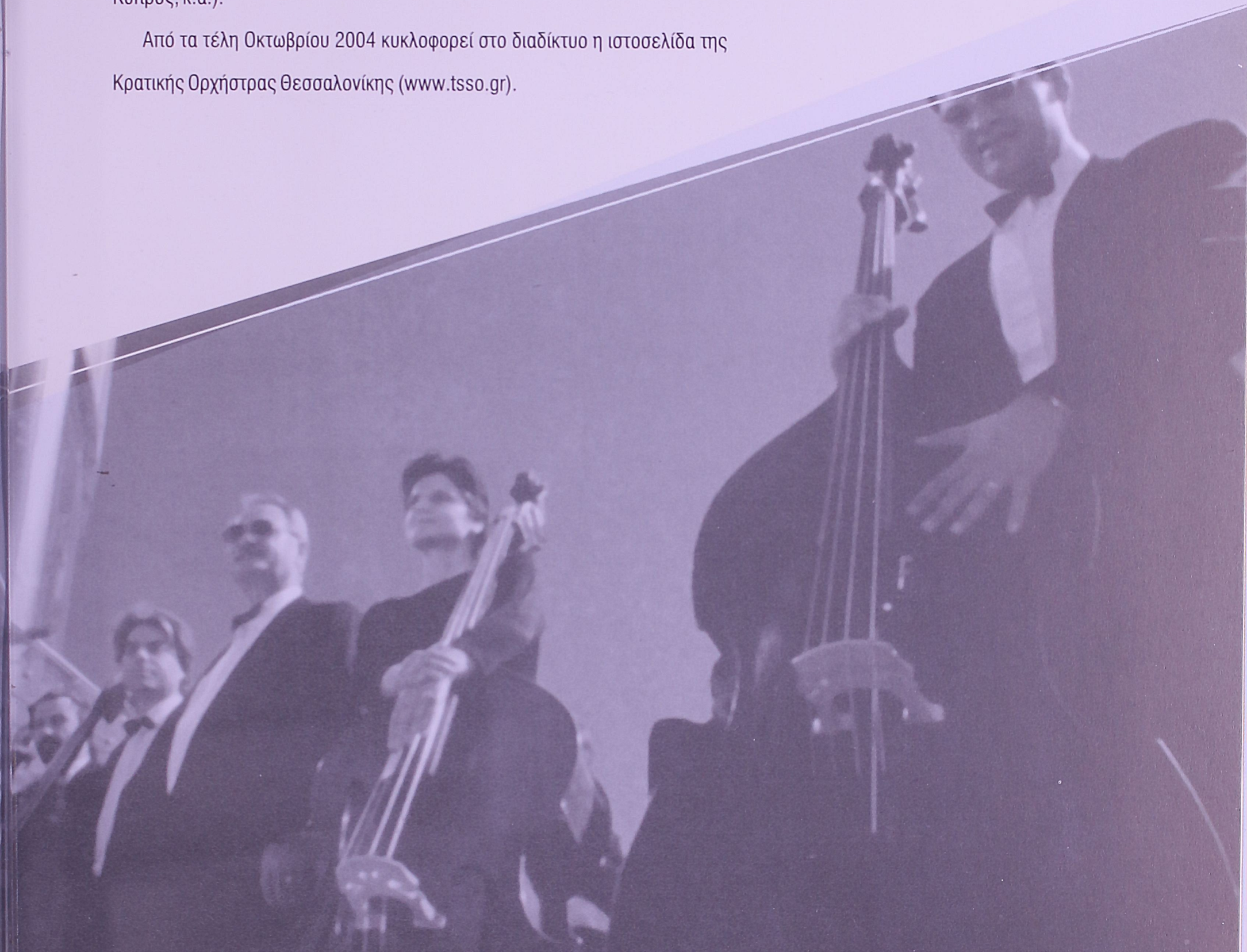
Πολλές ήταν επίσης οι πανελλήνιες και παγκόσμιες πρώτες εκτελέσεις έργων ελλήνων και ξένων συνθετών που πραγματοποίησε.

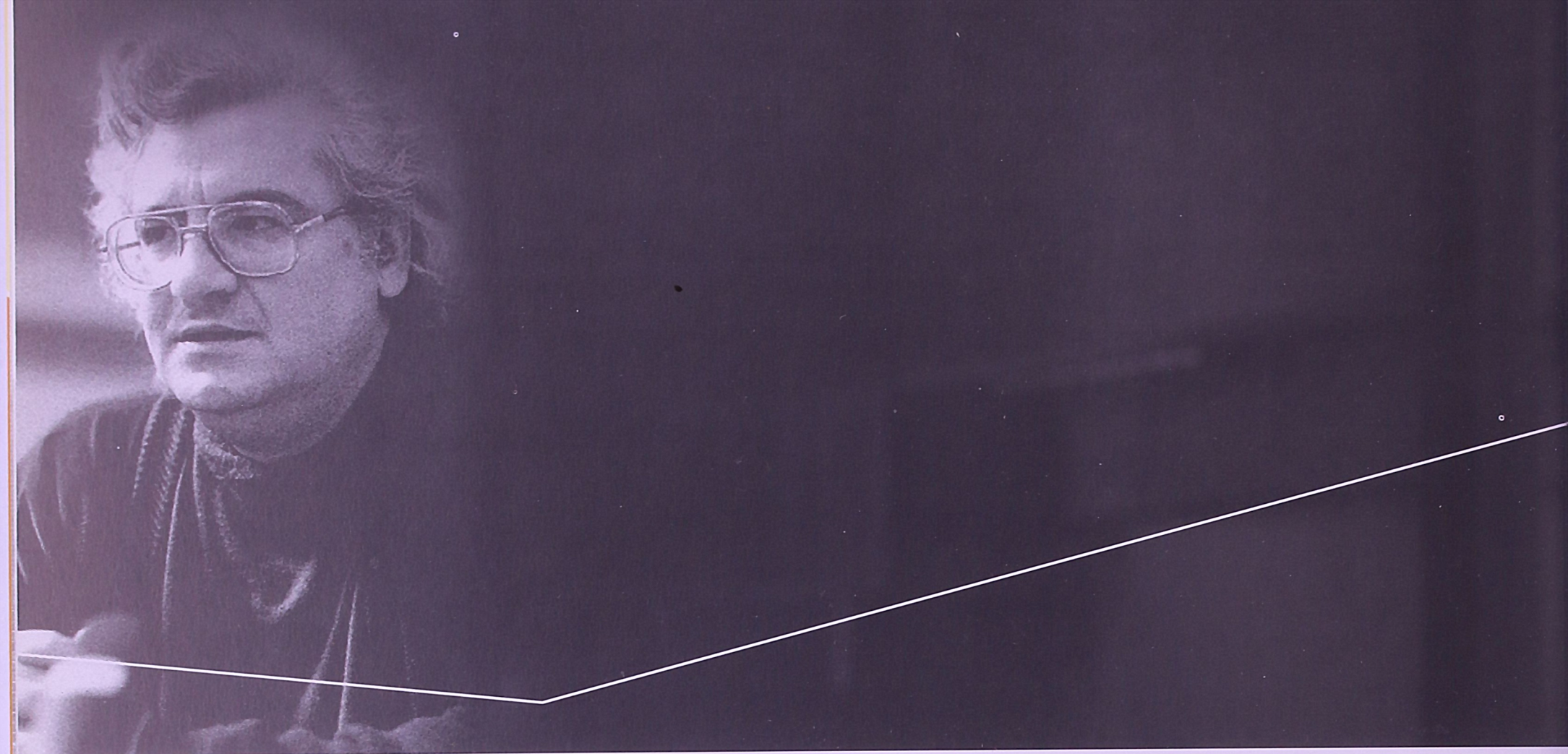
Διάσημοι Έλληνες και ξένοι αρχιμουσικοί, καθώς και σολίστ διεθνούς ακτινοβολίας έχουν συμπράξει με την Κ.Ο.Θ. όπως: L. Pavarotti, A. Khachaturian, Y. Horenstein, E. Kurtz, Y. Simonov, Οδ. Δημητριάδης, M. Rostropovich, N. Gutman, M. Maisky, Δ. Σγούρος, V. Ashkenazy, P. Badura-Skoda, N. Magalov, L. Kogan, R. Ricci, Λ. Καβάκος, V. Tretjakov, V. Spivakov, C. Katsaris, L. Berman, P. Fournier, B. L. Gelber, W. Nelson, C. Mandeal, Κ. Πασχάλης και άλλοι.

Η Κρατική Ορχήστρα Θεσσαλονίκης εμφανίζεται ετησίως σε σημαντικά φεστιβάλ τόσο της Ελλάδας (Φεστιβάλ Αθηνών-Ηρώδειο, Δημήτρια, Φεστιβάλ Φιλίππων) όσο και του εξωτερικού (International Festival "Zino Francescatti" - Μασσαλία, Φεστιβάλ Eclectic, Βαλένθια, Διεθνές Φεστιβάλ «Κύπρια»-Κύπρος, κ.ά.).

Από τα τέλη Οκτωβρίου 2004 κυκλοφορεί στο διαδίκτυο η ιστοσελίδα της Κρατικής Ορχήστρας Θεσσαλονίκης (www.tssso.gr).

διευθυντής ορχήστρας

ΑΛΚΗΣ ΜΠΑΛΤΑΣ

Ο Άλκης Μπαλτάς γεννήθηκε στη Θεσσαλονίκη. Σπούδασε μουσική (βιολί και ανώτερα θεωρητικά) στο Κρατικό Ωδείο Θεσσαλονίκης. Μέχρι το τέλος των μουσικών του σπουδών στη Θεσσαλονίκη, υπήρξε συνεργάτης του Μουσικού Τμήματος του Α.Π.Θ., έκτακτο μέλος της Κ.Ο.Θ, διευθυντής διαφόρων χορωδιών της πόλης και συνεργάτης του Ραδιοφωνικού Σταθμού Μακεδονίας. Ήταν, επίσης, από τα ιδρυτικά μέλη της «Εβδομάδας Νέων Καλλιτεχνών», που εξακολουθεί να διοργανώνει η Δ.Ε.Θ. («Διεθνείς Μουσικές Μέρρες»).

Το 1969 παρουσιάστηκε από την Κ.Ο.Θ. το πρώτο του έργο για ορχήστρα, υπό τη διεύθυνση του δασκάλου του Σόλωνα Μιχαηλίδη. Την ίδια περίοδο έγραψε τη μουσική για αρκετά θεατρικά έργα που παρουσίασε το Κ.Θ.Β.Ε.

Το 1974 πήρε το πτυχίο Νομικής του Α.Π.Θ.

Συνέχισε τις μουσικές του σπουδές στην Ανωτάτη Σχολή Τεχνών (Hochschule der Künste) του Βερολίνου, απ' όπου και πήρε το δίπλωμα σύνθεσης και διεύθυνσης ορχήστρας.

Το 1978, επέστρεψε στην Ελλάδα και άρχισε να εργάζεται στο Κρατικό Ωδείο Θεσσαλονίκης καθώς και στο Ραδιοφωνικό Σταθμό Μακεδονίας.

Από το 1983 έως το 1992 υπήρξε Καλλιτεχνικός Διευθυντής της Κρατικής Ορχήστρας Θεσσαλονίκης. Επίσης, από το 1994 έως το 1997 είχε τη θέση του Καλλιτεχνικού Διευθυντή της Εθνικής Λυρικής Σκηνής, ενώ κατά την περίοδο 1997-1999 ανέλαβε καθήκοντα Καλλιτεχνικού Διευθυντή των Μουσικών Συνόλων της ΕΡΤ.

Σήμερα είναι διευθυντής του ωδείου «Μουσικό Κολλέγιο» στη Θεσσαλονίκη και του Ελληνικού Ωδείου στην Αθήνα. Παράλληλα διδάσκει στη Σχολή Μουσικολογίας του Τμήματος Καλών Τεχνών του Α.Π.Θ.

Από το Σεπτέμβριο του 2001 είναι καλλιτεχνικός διευθυντής του Φεστιβάλ Θρησκευτικής Μουσικής «Η Θεία Αποκάλυψη της Μουσικής» στην Πάτμο.

Ο Άλκης Μπαητάς είναι μέλος της Ένωσης Ελλήνων Συνθετών. Έργα του (μουσικής δωματίου, χορωδιακά, για ορχήστρα, όπερα κ.λ.π.) έχουν πολλές φορές εκτελεστεί τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό.

Ως μαέστρος έχει διευθύνει εκτός της Ελλάδας στην Ιταλία, Γαλλία, Ισπανία, Βέλγιο, Τσεχοσλοβακία, Σουηδία, Αυστρία, Γερμανία, Γιουγκοσλαβία, Βουλγαρία, Ρουμανία, Κύπρο, Σοβιετική Ένωση, Τουρκία, Ηνωμένες Πολιτείες, Αργεντινή, Αυστραλία και Αγγλία.

ΠΕΡΙΚΛΗΣ ΚΟΥΚΟΣ

“SUITE IN BLUE”

Ο Περικλής Κούκος γεννήθηκε το 1960 στην Αθήνα. Ύστερα από τις σπουδές του στο Εθνικό Ωδείο (πιάνο με τον Τ. Γεωργίου, ανώτερα θεωρητικά με τον Δ. Δραγατάκη) συνέχισε στη Βιέννη και ολοκλήρωσε τις σπουδές του με υποτροφία στην Βασιλική Ακαδημία της Μουσικής στο Λονδίνο, απ' όπου έλαβε το μεταπτυχιακό δίπλωμα σύνθεσης και το ανώτατο Δίπλωμα της Βασιλικής Ακαδημίας με Α' Βραβείο. Επίσης μελέτησε σύνθεση με τον Γ.Α. Παπαϊωάννου.

Στα έργα του, πολλά από τα οποία δημιουργήθηκαν κατόπιν παραγγελίας από φορείς τόσο της Ελλάδας όσο και του εξωτερικού, περιλαμβάνονται όλα τα είδη, αν και παρατηρούμε κάποια προτίμηση σε μακροδομικά έργα όπως είναι η σκηνική μουσική και ειδικά οι όπερες, αφού η 7^η του όπερα βρίσκεται στην φάση της ολοκλήρωσης.

Η σταδιοδρομία του Π. Κούκου είναι εξαιρετικά εντυπωσιακή για έναν νέο σύγχρονο συνθέτη, φανερώνει όμως το βασικότερο στοιχείο της μουσικής του: την αμεσότητα που προσεγγίζει εύκολα τον ακροατή. Ήδη από την δεκαετία του ογδόντα, τα έργα του παρουσιάζονται συνεχώς και σταθερά τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό από διάσημες ελληνικές και ξένες ορχήστρες και διεθνούς φήμης σολίστ. Επίσης έχουν ηχογραφηθεί από την Ελληνική Ραδιοφωνία και Τηλεόραση και από ραδιοφωνικούς σταθμούς ξένων χωρών. Στο πλαίσιο των ανταλλαγών της Ένωσης Ελλήνων Μουσουργών, αλλά και σε άλλες περιπτώσεις, έργα του έχουν εκπροσωπήσει την Ελλάδα στο εξωτερικό.

Το 1989, ο Π. Κούκος ανακηρύχθηκε Hermes Fellow της Βασιλικής Ακαδημίας του Λονδίνου, ενώ το 2003 του απονεμήθηκε το βραβείο «Ξένιος Δίας». Έχει διατελέσει Αντιπρόεδρος της Ένωσης Ελλήνων Μουσουργών, Πρόεδρος του «Συλλόγου Μ. Καλομοίρη», Καλλιτεχνικός Διευθυντής της Εθνικής Λυρικής Σκηνής καθώς και Καλλιτεχνικός Διευθυντής και Πρόεδρος του Δ.Σ. της εταιρείας «Ελληνικό Φεστιβάλ» που διοργανώνει τα Φεστιβάλ Αθηνών και Επιδαύρου.

Ύστερα από ανάθεση της Ολυμπιακής Επιτροπής για την Ολυμπιάδα 2004, ο συνθέτης επεξεργάστηκε τον *Ολυμπιακό Ύμνο* του Σαμάρα για μικτή χορωδία a cappella για τις επίσημες τελετές Αφής της Ολυμπιακής Φλόγας.

Μετά την σύνθεση, η δεύτερη μεγάλη αγάπη του συνθέτη είναι η μουσική παιδεία, την οποία εκφράζει ως Καλλιτεχνικός Διευθυντής και καθηγητής ανώτερων θεωρητικών και σύνθεσης στο Εθνικό Ωδείο καθώς και ως Καθηγητής και Έφορος ανώτερων θεωρητικών στο Ωδείο Αθηνών.

Για την επέτειο των 45 χρόνων, η Κ.Ο.Θ. έδωσε παραγγελία στον καταξιωμένο Έλληνα συνθέτη Περικλή Κούκο να γράψει ένα έργο. Ο συνθέτης με χαρά ανταποκρίθηκε και, έχοντας υπ' όψιν, ότι στο πρώτο μέρος της συναυλίας θα παιζόταν η *Γαλάζια Ραψωδία (Rhapsody in Blue)* του Gershwin, σκέφτηκε να συνδέσει το νέο έργο με στοιχεία της τζαζ. Έτσι προέκυψε η *Γαλάζια Σουίτα (Suite in Blue)*, η οποία ολοκληρώθηκε στα μέσα του 2004. Αν και τελικά δεν θα παιχτεί το έργο του Gershwin, αλλά η *Θάλασσα* του Νίκου Σκαλκώτα (προφανώς λόγω της επετείου των 100 χρόνων από τη γέννησή του), η *Γαλάζια Σουίτα* μπορεί να συσχετιστεί συμβολικά επίσης με το έργο του Σκαλκώτα, αφού το "γαλάζιο" είναι το χρώμα της ελληνικής θάλασσας. Ο συμβολισμός παίζει γενικώς μεγάλο ρόλο στο έργο του Π. Κούκου σε όλα τα επίπεδα (αριθμοί, ρυθμοί, συγχορδίες, όργανα, έννοιες κλπ.).

Για τον Π. Κούκο, η τζαζ και η ροκ μουσική αποτελούν προσωπικά βιώματα αφενός και αφετέρου είναι ιδιαίτερα δημοφιλή μουσικά είδη σ' όλο τον κόσμο, έτσι ώστε ο συνθέτης να τα θεωρεί σαν ένα είδος "λαϊκής μουσικής" του 20^{ου} και 21^{ου} αιώνα. Ο ίδιος επιδιώκει να συνδυάζει αυτή την "λαϊκή" μουσική με την λεγόμενη "σοβαρή" μουσική, για να δημιουργήσει μία σύγχρονη μουσική προσιτή σε όλους, όπως συνέβη στα έργα του Χάυντν ή του Μότσαρτ. Μάλιστα θέλει να γεφυρώσει το χάσμα της "σοβαρής" και της "λαϊκής" μουσικής, όπως εμφανίζεται στην εποχή μας, διότι σπάνια, οι οπαδοί της ροκ και τζαζ μουσικής ακούνε και έργα της λεγόμενης "κλασικής" μουσικής, που επί το πλείστον είναι μουσική παλιάς εποχής (μπαρόκ μέχρι ρομαντική μουσική) και όχι σύγχρονη. Γι' αυτό είναι ευτύχημα που ο Π. Κούκος επιχειρεί έναν τέτοιο συγκερασμό και μάλιστα με επιτυχία.

Τα πλέον αναγνωρίσιμα χαρακτηριστικά στο ιδίωμα της μουσικής γλώσσας του Π. Κούκου δεν λείπουν και από την *Γαλάζια Σουίτα*: η πηγαία μελωδικότητα που κερδίζει τον ακροατή άμεσα· αυτή η αμεσότητα απαντάται και σε ρυθμικό επίπεδο, ειδικά στην *Γαλάζια Σουίτα* όπου έχουμε εξαιρετικά σύνθετη πολυρυθμία, η οποία πηγάζει από χορούς, ακόμη και από αρχαίους ελληνικούς μετρικούς ρυθμούς, που παρά τους πολύπλοκους συνδυασμούς δημιουργούν την αίσθηση μεγάλης ενεργητικότητας και οργάνωσης· τέλος η εμπνευσμένη χρήση των ηχοχρωμάτων στην ενορχήστρωση, που ειδικά στην *Γαλάζια Σουίτα* είναι και βασικό λειτουργικό στοιχείο της σύνθεσης. Τα παραπάνω δικαιολογούν το χαρακτηρισμό του Π. Κούκου ως ο «Έλληνας Ροσσίνι».

Η *Γαλάζια Σουίτα* απαρτίζεται από επτά μέρη, που με την αναφορά σε κάποιους χορούς (ταγκό, μπολερό) καθώς και με την εναλλαγή του γρήγορου τέμπο με αργά μέρη, ανταποκρίνεται στην δομή της παλιάς σουίτας με σύγχρονο περιεχόμενο. Ταυτόχρονα επιβεβαιώνει το χαρακτηριστικό του συνθέτη να γράφει εκτεταμένα έργα με σαφή μακροδομική αρχιτεκτονική (δεν είναι τυχαίο, που ο Π. Κούκος έχει παρουσιάσει ήδη πέντε όπερες και αυτόν τον καιρό ολοκληρώνει την έβδομη).

Μία άλλη κεντρική ιδέα για τη σύνθεση της *Γαλάζιας Σουίτας* ήταν να δώσει σε όσο το δυνατόν περισσότερους μουσικούς την ευκαιρία να αναλάβουν σολιστικό ρόλο στο σύνολο. Αυτό ταιριάζει με το πνεύμα του εορτασμού των 45 χρόνων της Κ.Ο.Θ., αφού το κάθε μέλος έχει μεγάλη σημασία για το σύνολο μιας ορχήστρας. Από αυτή τη σκοπιά, το έργο θα μπορούσε επίσης να χαρακτηριστεί σαν "κοντσέρτο για ορχήστρα".

Έτσι, στο α' μέρος, ύστερα από μία σύντομη εισαγωγή των εγχόρδων (Larghetto) μ' ένα "αρμονικό" θέμα, ξεπροβάλλει το βιολοντσέλο σόλο με την κύρια μελωδία, που μεταφέρει τον ακροατή στο νοσταλγικό κλίμα της τζαζ. Αμέσως όμως ακολουθεί η κύρια ενότητα (allegro risoluto), επαναλαμβάνοντας την εισαγωγή σε γρήγορους ρυθμούς· έτσι οδηγείται το κλίμα σε συναρπαστικούς χορευτικούς στροβιλισμούς, απ' όπου ξεπηδούν καινούργια θέματα (σαξόφωνο, φλάουτα, έγχορδα κτλ.). Στο τέλος επανέρχεται το πρώτο θέμα απ' όλη την ορχήστρα.

Ακολουθεί ένα ήρεμο β' μέρος (Adagio cantabile), όπου το πιάνο ύστερα από μία είσοδο "μαγικών" συγχορδιών παρουσιάζει μία νοσταλγική μελωδία.

Μαζί με άλλα όργανα επαναλαμβάνεται και παραλλάσσεται η μελωδία και το ηχόχρωμά της, ώσπου με την αλλαγή της τονικής βάσης η τρομπέτα παρουσιάζει μία νέα παραλλαγή. Το πιάνο πάντως παραμένει σ' αυτό το μέρος πάντα το κυρίαρχο όργανο, το οποίο εμφανίζει το θεματικό υλικό με διάφορες μορφές σαν να αυτοσχεδιάζει.

Το γ' μέρος (Tempo di Tango) έχει σαν αφετηρία το ύφος ενός ταγκό γεμάτο δυναμισμό και ορμητικότητα. Η μελωδία του επίσης εμφανίζεται με διάφορους συνδυασμούς οργάνων, αν και στην πορεία ο ρυθμός ανεξαρτητοποιείται και οδηγεί το κομμάτι σε άλλο επίπεδο.

Μία αεράτη μελωδία παρουσιάζουν τα ξύλινα πνευστά μαζί με την άρπα στο δ' μέρος (Allegro molto). Αναπτύσσονται ρυθμικές φιγούρες, οι οποίες δημιουργούν ένα νέο θέμα σε χαρακτηριστικούς ρυθμούς της τζαζ. Το ε' μέρος (Andantino) ξεκινά μ' ένα επίμονο μοτίβο του πιάνου και ένα "ηχητικό χαλί" από ατμοσφαιρικές συγχορδίες, πάνω στο οποίο μονολογεί ρετσιτατιβικά το σαξόφωνο. Στη συνέχεια, πρώτα από τα κλαρινέτα και τα έγχορδα, ξεπηδά ένα παιχνιδιάρικο θέμα, που συναρπάζει όλη την ορχήστρα.

Μία εκφραστικότερη μελωδία παρουσιάζεται από το πιάνο μαζί με το φλάουτο στην αρχή του στ' μέρους (Andante con espressione). Αναπτύσσεται με συνδυασμούς διαφόρων οργάνων και ποικίλλεται δεξιοτεχνικά και αυτοσχεδιαστικά, κυρίως από το πιάνο. Το ρυθμικό πλαίσιο θυμίζει ragtime, ενώ με τις επαναλήψεις (πάντα με μικροαλλαγές) και συνδυάζοντας σιγά-σιγά όλο και περισσότερα όργανα, σχηματίζεται η ιδέα ενός *perpetuum mobile*. Η αίσθηση μίας ανερχόμενης κορύφωσης, που έχει δημιουργηθεί ήδη στο στ' μέρος ολοκληρώνεται και κορυφώνεται στο τελευταίο Presto. Η δομική ιδέα παραπέμπει στο *Μπολερό* του Ραβέλ: ένα οστινάτο θέμα που παρουσιάζεται από τα κοντραμπάσα στην αρχή και στο οποίο προστίθενται σιγά-σιγά όλο και περισσότερα όργανα της ορχήστρας με μινιμαλιστικές αλλαγές και ξαφνικές αρμονικές μετατοπίσεις, καθώς κι' ένα σταδιακό ανέβασμα της δυναμικής αλλά και της ταχύτητας μας οδηγούν σε ένα ξέφρενο ξέσπασμα όλης της ορχήστρας. Το έργο όμως κλείνει σε ξαφνικό πιανίσιμο με δύο συμβολικές συγχορδίες - αναφορά στις πτώσεις από τις παλιές εποχές, σαν ένας απόηχος από το παρελθόν.

Evelin Voigtmann

ΝΙΚΟΣ ΣΚΑΛΚΩΤΑΣ (1904-1949)

«Η ΘΑΛΑΣΣΑ» - ΛΑΪΚΟ ΜΠΑΛΕΤΟ

Με διαφορά περίπου δεκατριών ετών μετά τους Τριάντα έξι ελληνικούς χορούς, ο Νίκος Σκαλκώτας με το λαϊκό μπαλέτο Η "Θάλασσα" συγκεντρώνεται για άλλη μια φορά στη μελέτη της ελληνικής δημοτικής παράδοσης. Από τα πρώτα σπουδαστικά του χρόνια και σε όλη τη διάρκεια της ζωής του, ο συνθέτης φαίνεται να προβληματίστηκε έντονα για τον τρόπο με τον οποίο θα μπορούσε η ελληνική δημοτική μουσική παράδοση να αποτελέσει πηγή δομικού υλικού στη σύνθεση. Οι δυνατότητες που του φανερώθηκαν μέσα από το μουσικό υλικό της παράδοσης ήταν το κίνητρο για να αναπτύξει διαφορετικές τεχνικές, από την απόλυτη τονικότητα στην απόλυτη ατονικότητα και με πολλές ενδιάμεσες «αποχρώσεις» και διαφοροποιήσεις.

Έψαχνε να ανακαλύψει ελληνικούς δημοτικούς σκοπούς που να περιέχουν όδο το δυνατόν περισσότερα χρωματικά ημιτόνια της κλίμακας, για να χρησιμοποιηθούν σε ατονική και δωδεκάφθογγη επεξεργασία. Έψαχνε επίσης για αυθεντικές μελωδίες που να ταυτίζονται με την καθαρότητα της διατονικής κλίμακας, όπως και για μελωδίες που να κινούνται στο οριακό σημείο μεταξύ τονικότητας και ατονικότητας. Η "Θάλασσα" είναι ένα από τα λίγα «απολύτως τονικά» έργα του. Γράφτηκε το 1949, ύστερα από παραγγελία της πιανίστας και χορογράφου Πολυξένης Ματέι-Ρουσοπούλου, φίλης του συνθέτη, η οποία τέλη 1947 αρχές 1948 είχε συζητήσει μαζί του για ένα μπαλέτο. Η αρχική ιδέα και μορφή του έργου είχε τίτλο Γη και Θάλασσα. Λίγο αργότερα, ο Σκαλκώτας χώρισε τα δύο τμήματα σε δύο ανεξάρτητες συνθέσεις: η μεν πρώτη με τον τίτλο Γη ή Τέσσερις φθινοπωρινές εικόνες ολοκληρώθηκε το 1948 με κανονική ενορχήστρωση, ενώ η "Θάλασσα" απέκτησε μεγαλύτερες διαστάσεις οι αρχικές τρεις εικόνες έγιναν «Δέκα εικόνες και μια εισαγωγή», η ορχήστρα πλήρης, με ενισχυμένο τμήμα ξύλινων πνευστών και κρουστών, άρπα και έγχορδα.

Η εξαιρετικά

καλλιγραφική παρτιτούρα του έργου είναι

χρονολογημένη αυτόγραφα 29.6.1949, ενώ ο εκτεταμένος πρόλογος

γραμμένος στον πυκνό γραφικό χαρακτήρα του συνθέτη προσδιορίζει τη μορφή του έργου ως «μουσικό-θεατρικό λαϊκό μπαλέτο» και περιγράφει τις εικόνες που ανακαλεί η μουσική, σαν πρόγραμμα: «Μια σειρά ζωντανών εικόνων, παρμένων αποκλειστικά από τη ζωή του θαλασσινού κόσμου και της ωραίας θάλασσας, αποδίδει ένα μικρό φραγκμέντο, σαν υπόθεση, που περιστρέφεται πότε στο φανταστικό πότε στο φαντασμαγορικό (χορός-μπαλέτου) και συχνά στο λαϊκό μοτίβο, σε παραδόσεις της θαλασσινής ζωής. Η απέραντη θάλασσα αφήνει σε όλους μας μια αμφίβολη τρικυμία σε βαθύ αίσθημα, βαθιά νοσταλγία πιο πολύ ακόμα και στους θαλασσινούς, που αν και την γνωρίζουν, την αγαπούν και την τραγουδάνε, η αμφίβολη τρικυμία που τους μένει είναι σαν μία λύπη θανάτου. Περιληπτικά, η φαντασία του μπαλέτου αυτού έχει ως εξής:

Ένας ναύτης, ένα παιδί της θάλασσας, ονειρεύεται σε μια ακρογιαλιά, στ' όνειρό του μέσα αναθυμιάται λύπες και χαρές, βλέπει τους δικούς του, το σπίτι του και τους φίλους του. Σε λίγο, όμως γίνεται τρικυμία, η θάλασσα οργιάζει και κάνει τα κύματα να χορεύουν μέσα σε μια σκοτεινή νύχτα είναι ο «Χορός των κυμάτων». Η θάλασσα κοπάζει, η φύση σε λίγο γαληνεύει μια τράτα των ψαράδων που τραγουδάνε τον φέρνει σε άλλη πραγματικότητα. Βλέπει μικρά ψαράκια να τρέχουν και να ταξιδεύουν στο άγνωστο βλέπει και την ευτυχία των ψαράδων πάνω στη δουλειά τους. Σε λίγο όλοι απομακρύνονται και μια απέραντη γαλήνη ξαπλώνεται, μια ιδιαίτερη ομορφιά της θαλασσινής φύσεως. Το όνειρό του εξακολουθεί. Ξάφνου, εκεί πάνω στα κύματα βλέπει κάτι το εξωτικό, μια γυναίκα να προετοιμάζεται στο χορό. Τι είναι; Μια Γοργόνα, η νεράιδα της θάλασσας, η αδελφή του Μέγα-Αλέξανδρου. Το θαλασσινό πλήθος που μαζεύεται την παρακολουθεί στο χορό της εκείνη νομίζοντας πως χορεύει μπροστά στον αδελφό της, τον Μέγα-Αλέξανδρο, χορεύει έναν οργιαστικό χορό.

Το πλήθος ρωτάει: Ζει ο Μ. Αλέξανδρος; Ζει! Απαντούν από μακριά. Το παραμύθι του Μέγα-Αλεξάνδρου γίνεται πραγματικότητα. Απ'αυτή την πραγματικότητα έχουμε έχουμε και τη λαϊκή παράδοση. Εδώ τελειώνει και το όνειρο του θαλασσινού. Μόλις συνέρχεται, μια μεγάλη λύπη και χαρά σκορπίζεται επάνω του μαζί με το θαλασσινό πλήθος τραγουδάει τον τελευταίο ύμνο προς τη θάλασσα, γιομάτον εσωτερική αγάπη, λατρεία, αλλά και φόβου αμφιβολία. Η αμφιβολία αυτή είναι η λύπη του θανάτου, που σαν επωδό του τραγουδιού της σκορπίζει η θάλασσα. Η μουσική του μπαλέτου μοιράζεται σε μια εισαγωγή και δέκα εικόνες χορού. Όπως στην υπόθεση, έτσι και στην μουσική, το λαϊκό μοτίβο κυριαρχεί. Το μουσικό μοτίβο της θάλασσας ακούγεται σε αργό ρυθμό στην εισαγωγή και αμέσως κατόπιν σε γρήγορο και άλλη μορφή. Το ξαναβρίσκουμε στο «Χορό των κυμάτων», στο «Νυχτερινό» και στον «Ύμνο της Θάλασσας», σ' ένα τελευταίο ξέσπασμα. Κάθε φορά μουσικά περιπλεγμένο, πότε ως κύριο, πότε ως δεύτερο θέμα. Οι άλλες εικόνες έχουν ίδια και πολλά θέματα σε διάφορες μουσικές μορφές, όπως scherzo, rondo (λαϊκό), Lied (τραγούδι) κ.ά.

Η όλη μουσική, χωρίς το μπαλέτο, θα μπορούσε να ονομασθεί «συμφωνική σουίτα» - το κύριο μοτίβο που ακούγεται στα διάφορα μέρη γίνεται γνώριμο και στερεώνει την όλη μορφή της συμφωνικής σουίτας (ή και συμφωνικού χορευτικού ποιήματος). Ο τόνος της μουσικής είναι λαϊκός από αρχής μέχρι τέλους, με τάση προς την απλότητα του χορού, του ρυθμού και της φαντασίας του μπαλέτου, που δεσπόζει σαν οδηγός στις διάφορες αντιθετικές εικόνες της σκηνής.

Στην ορχήστρα, βρίσκουμε τα όργανα μοιρασμένα σε οπλιστικά μέρη απλού χαρακτήρα, απλού ρυθμού, και απλής αρμονίας ωστόσο ο γενικός ήχος έχει ένα ιδιόχρωμα, το χρώμα αυτό πολλαπλασιάζεται στην όλη όρχηση και δίνει σε κάθε μέρος για λίγες στιγμές και μια πολύπλοκη μουσική πνοή. Εξαίρεση αποτελεί ο όγδοος χορός. «Η προετοιμασία της Γοργόνας», που ο χαρακτήρας του είναι εξωτικός και συνάμα δραματικός. Ο χορός αυτός παίζεται και στο θέατρο ως χορευτικό intermezzo. Ο «Ύμνος προς τη θάλασσα» είναι ένα ειρηνικό φινάλε, το γαληνώδες τέλος όλης της συμφωνικής φαντασίας» (Νίκος Σκαλκώτας).

Πηγή: Ένθετο φυλλάδιο από το CD «Νίκος Σκαλκώτας»: Η θάλασσα» (ηχογράφηση 2001, Ορχήστρα των Χρωμάτων / Μίλτος Λογιάδης).

FRIDAY **NOVEMBER 2004**

FRIDAY

THESSALONIKI CONCERT HALL **21:00**

Alkis Baltas

conductor

P. Koukos

38'

"Suite in Blue" - *Commissioned work for the 45 years of T.S.S.O.*

I. Larghetto - Allegro risoluto, II. Adagio cantabile,
III. Tempo di Tango, IV. Allegro molto, V. Andantino,
VI. Andante con espressione, VII. Presto

Intermission

N. Skalkottas

44'

"The Sea", Folk Ballet

I. Prelude, II. Child of the Sea, III. Waves' dance,
IV. Trawl-boat, V. Small fish, VI. Dolphins,
VII. Nocturnal, VIII. Preparation of the Mermaid,
IX. Mermaid's dance, X. From the tale of Alexander the Great,
XI. Hymn to the Sea

02

ΠΕΜΠΤΗ

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ

10

2004

Κάροθος Τρικοηίδης διευθυντής ορχήστρας
Borislava Taneva πιάνο

Χ. Σαμαράς

"Εγκώμιον IV (2004)" - Έργο για τα 45 ΧΡΟΝΙΑ της Κ.Ο.Θ.

A. Schnittke

Κοντσέρτο για πιάνο και έγχορδα

L.v.Beethoven

Συμφωνία No. 1, έργο 21, σε ντο μείζονα

Στέφανος Τσιαλής διευθυντής ορχήστρας
Pavel Šporcl βιολί

Μ. Λαπιδάκης

"Τρία Πορτρέτα" για συμφωνική ορχήστρα
Έργο για τα 45 ΧΡΟΝΙΑ της Κ.Ο.Θ.

A. Dvořák

Κοντσέρτο για βιολί και ορχήστρα, έργο. 53, σε λα ελάσσονα

J. Haydn

Συμφωνία No. 86, σε ρε μείζονα

G. Enescu

Ρουμάνικη ραψωδία No.1, έργο 11, σε λα μείζονα

ΕΠΑΝΑΛΗΨΗ ΤΗΣ ΣΥΝΑΥΛΙΑΣ 11/12 ΣΤΟ ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟ Τ.Ε.Ι. ΣΕΡΡΩΝ,
ΩΡΑ 20:00

Τιμές εισιτηρίων Κ.Ο.Θ.

ΠΛΑΤΕΙΑ Α'	20, 00 €
ΠΛΑΤΕΙΑ Β' - ΘΕΩΡΕΙΑ	12, 00 €
ΕΞΩΣΤΗΣ	9, 00 €

ΜΕΙΩΜΕΝΟ* - ΟΜΑΔΙΚΟ

ΠΛΑΤΕΙΑ - ΘΕΩΡΕΙΑ	9, 00 €
ΕΞΩΣΤΗΣ	6, 00 €

**(εκπαιδευτικοί, φοιτητές, μαθητές, σπουδαστές ωδείων)*

Τιμές συνδρομών [-25%]

6 συναυλίες

[6/11, 12/11, 18/11, 26/11, 2/12, 10/12]

ΠΛΑΤΕΙΑ Α' 105 €

ΠΛΑΤΕΙΑ Β' - ΘΕΩΡΕΙΑ 65 €

ΕΞΩΣΤΗΣ 50 €

ΦΟΙΤΗΤΙΚΗ ΣΥΝΔΡΟΜΗ - ΕΙΔΙΚΗ ΤΙΜΗ

Όλες οι ζώνες (εκτός Πλατείας Α') 30 €

Πληροφορίες για συνδρομές στο τηλ: 2310 589164

Εισιτήρια και συνδρομές προπωλούνται στο Ταμείο της Κ.Ο.Θ. (Μέγαρο Εταιρίας Μακεδονικών Σπουδών), Δευτέρα και Τετάρτη 10:00 - 16:00, Τρίτη και Πέμπτη 10:00 - 13:00 και 17:00 - 20:00, Παρασκευή 10:00 - 13:00

Την ημέρα της εκάστοτε συναυλίας στο Μ.Μ.Θ. / Α.Π.Θ. από 19:00 - 21:00

Τηλέφωνο ταμείου: 2310 236990

ΟΜΑΔΙΚΟ ΕΙΣΙΤΗΡΙΟ

Ειδική τιμή εισιτηρίου (ομαδικό) ισχύει για γκρουπ άνω των 20 ατόμων κατόπιν συνεννόησης με το ταμείο της Κ.Ο.Θ.

Η Κ.Ο.Θ. διατηρεί το δικαίωμα - αν χρειαστεί - να τροποποιήσει το πρόγραμμα

Η είσοδος μετά την έναρξη της συναυλίας επιτρέπεται μόνο στο διάλειμμα

Η είσοδος στη συναυλία επιτρέπεται σε παιδιά 6 ετών και άνω

Απαγορεύεται αυστηρά η βιντεοσκόπηση, η φωτογράφιση και η μαγνητοφώνηση κατά τη διάρκεια της συναυλίας.

ΚΡΑΤΙΚΗ ΟΡΧΗΣΤΡΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Μονή Λαζαριστών Κολοκοτρώνη 21, 564 30 Σταυρούπολη ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Επισκεφθείτε τη νέα μας ιστοσελίδα: www.tssso.gr

ΤΑΜΕΙΟ Κ.Ο.Θ.

Μέγαρο Εταιρίας Μακεδονικών Σπουδών, Εθνικής Αμύνης 2, 546 22 ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Καλλιτεχνικός Διευθυντής □
Μύρων Μιχαηλίδης

Μόνιμος Αρχιμουσικός □
Κάρολος Τρικοιλίδης

Α' ΒΙΟΛΙΑ

Εξάρχοντες
Σίμος Παπάνας
Αντώνης Σουσάμογλου

Κορυφαίοι Α'
Μίκης Μιχαηλίδης
Γεώργιος Πετρόπουλος

Tutti
Μαρία Δρούγου
Μαρία Σουέρεφ
Κρυστάλλης Αρχοντής
Γεώργιος Κανδυλίδης
Εύη Δελφινόπουλου
Ευάγγελος Παπαδημήτρης
Μαρία Σπανού
Ανδρέας Παπανικολάου
Γκρέτα Παππά
Ευτυχία Ταλακούδη
Χριστίνα Λαζαρίδου
Ευστράτιος Κακάμπουρας
Γεώργιος Γαρυφαλλάς
Έκτορας Λάππας

Β' ΒΙΟΛΙΑ

Κορυφαίοι Α'
Ανθούλα Τζίμα
Ντάρια Κάτσιου

Κορυφαίοι Β'
Νικόλαος Αρχοντής
Αλκέτας Τζιαφέρης

Tutti
Μίμης Τοπσιδής
Δέσποινα Παπαστεργίου
Isabelle Both
Θανάσης Θεοδωρίδης
Ευαγγελία Κουζώφ
Μαρία Εκλεκτού
Πόπη Μυλαράκη
Ελευθέριος Αδαμόπουλος
Ίγκορ Σελαλαμζίδης
Μικέλ Μιχαηλίδης
Γεώργιος Κουγιουμτζόγλου

ΒΙΟΛΕΣ

Κορυφαίοι Α'
Νεοκλής Νικολαΐδης
Χαρά Σειρά

Κορυφαίοι Β'
Αλεξάνδρα Βόλτση
Αντώνης Πορίχης

Tutti
Βιολέτα Θεοδωρίδου
Ειρήνη Παραλίκα
Φελίσσια Ποπίκα
Κατερίνα Μητροπούλου
Χρήστος Βλάχος
Δημήτριος Δελφινόπουλος
Ρόζα Τερζιάν

ΒΙΟΛΟΝΤΣΕΛΑ

Κορυφαίοι Α'
Βασίλης Σαΐτης

Κορυφαίοι Β'
Ρένος Μπαλτάς
Απόστολος Χανδράκης

Tutti
Φλέρυ Κοντογιαννάκη
Γεώργιος Μανώλας
Βίκτωρ Δάβαρης
Δημήτρης Πολυζωίδης
Ιωάννης Στέφος
Χρήστος Γρίμπας

ΚΟΝΤΡΑΜΠΑΣΑ

Κορυφαίοι Α'
Γεώργιος Γράλιστας
Χαράλαμπος Χειμαριός

Κορυφαίος Β'
Ιωάννης Χατζής
Ηρακλής Σουμελίδης

Tutti
Αναστάσιος Μαυρουδής
Ελένη Μπουλασίκη
Ειρήνη Παντελίδου
Λεωνίδα Κυρίδης
Γιώργος Πολυχρονιάδης
Μιχάλης Σαπουντζής

ΦΛΑΟΥΤΑ

Κορυφαίοι Α'
Πέτρος Σουσάμογλου
Νικόλαος Δημόπουλος

Κορυφαίοι Β'
Γεώργιος Κανάτσος
Γιάννης Ανισέγκος

Tutti
Νίκος Κουκίης

ΟΜΠΟΕ

Κορυφαίοι Α'
Δημήτριος Καλπαξίδης
Δημήτρης Κίτσος

Κορυφαίοι Β'
Νικόλαος Καλπαξίδης
Ιωάννης Ραζάκωφ

Tutti
Θωμάς Μητριζάκης

ΚΛΑΡΙΝΕΤΑ

Κορυφαίοι Α'
Κοσμάς Παπαδόπουλος
Χρήστος Γραονίδης

Κορυφαίοι Β'
Πόλλα Σμιθ-Διαμαντή
Αλέξανδρος Σταυρίδης

Tutti
Βασίλειος Καρατζίβας

ΦΑΓΚΟΤΑ

Κορυφαίοι Α'
Βασίλης Ζαρόγκας
Γιώργος Πολίτης

Κορυφαίοι Β'
Κωνσταντίνος Βαβάλας
Μαρία Πουλιούδη

Tutti
Μαλίνα Ηλιοπούλου

ΚΟΡΝΑ

Κορυφαίοι Α'
Μανώλης Ιορδανίδης
Τραϊανός Ελευθεριάδης

Κορυφαίοι Β'
Βασίλειος Βραδέλης
Παντελής Φειζό

Tutti
Δημήτρης Δεσποτόπουλος

ΤΡΟΜΠΕΤΕΣ

Κορυφαίοι Α'
Σπύρος Παπαδόπουλος
Γρηγόριος Νέτσκας

Tutti
Ιωάννης Σισμανίδης
Δημήτριος Κουρατζίνος

ΤΡΟΜΠΟΝΙΑ

Κορυφαίοι Α'
Φιλήμων Στεφανίδης

Κορυφαίοι Β'
Φώτιος Δράκος

Tutti
Ευάγγελος Μπαλτάς

ΤΟΥΜΠΑ

Κορυφαίοι Β'
Γεώργιος Τηνιακούδης

ΤΥΜΠΑΝΑ

Κορυφαίοι Α'
Δημήτριος Βίττης

ΚΡΟΥΣΤΑ

Κορυφαίος Β'
Κωνσταντίνος Χανής

Tutti
Ελευθέριος Αγγουριδάκης

ΑΡΠΑ

Κατερίνα Γίμα

ΕΦΟΡΟΣ Κ.Ο.Θ.
Ελένη Μπουλασίκη

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΦΟΡΟΥ Κ.Ο.Θ.
Ιωάννης Στέφος

ΦΡΟΝΤΙΣΤΕΣ
Βασίλης Ξαγαράς
Πέτρος Γιάντσης

ΒΟΗΘΟΣ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗ
Γιώργος Νιμπίης

*Οι μόνιμοι μουσικοί της Κ.Ο.Θ. αναφέρονται με σειρά αρχαιότητας

- **ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ** - Μύρων Μιχαηλίδης
✉ director@tssso.gr
- **ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ
ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗΣ Δ/ΝΣΗΣ** - Φίλιππος Χατζησίμου
☎ 2310 589160
✉ philh@tssso.gr
- **ΓΡΑΦΕΙΟ ΔΗΜ. ΣΧΕΣΕΩΝ** - Πηνελόπη Σερδάρη
☎ 2310 589158
✉ artistic-dep@tssso.gr
- **ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ** - Βαγγέλης Γιασημακόπουλος
☎ 2310 589165
- Μαρία Νιμνή
☎ 2310 589163
- Νίκος Κυριακού
☎ 2310 589164
✉ info@tssso.gr
- **ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΥΠΟΥ** - Βαγγέλης Γιασημακόπουλος
☎ 2310 589165
✉ press@tssso.gr
- **ΠΡΟΒΟΛΗ & ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ** - Πηνελόπη Σερδάρη
☎ 2310 589158
✉ artistic-dep@tssso.gr
- Νίκος Κυριακού
☎ 2310 589164
✉ info@tssso.gr
- **ΛΟΓΙΣΤΗΡΙΟ** - Στεφανία Γιάντση
☎ 2310 589157
- Μανώλης Αδάμος
☎ 2310 589159
✉ economics@tssso.gr
- **ΜΟΥΣΙΚΟ ΑΡΧΕΙΟ** - Λίνα Μυλωνάκη
☎ 2310 589156
✉ lina@tssso.gr
- **ΤΑΜΙΑΣ** - Έλενα Παράσχου
☎ 2310 236990

FAX Κ.Ο.Θ. 2310 604854

ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ Κ.Ο.Θ. www.tssso.gr

www.tssso.gr

ΧΟΡΗΓΟΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

με την υποστήριξη
Η ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
Αγγελιοφόρος

FM 100
TV 100

www.cultureguide.gr

About
Θεσσαλονίκη